

ГІНГГО—ЖИВА КОПАЛИНА

Гордістю гошанців є парк — один з найбільших і найцікавіших парків в Україні щодо видового складу, чудовий взірць садово-паркової архітектури.

Закладений парк ще на початку XVII ст., а сімейство Валевських, яке володіло Гощено в 40-х роках XIX ст., цей парк окультурило. Саме вони висадили тут рідкісні дерева і чагарники.

Більша частина насаджень витримана в так званому ландшафтному стилі. Тут майже немає алей і доріжок. Галявини, де відпочивали Валевські, чергуються з групами дерев. Поодинокі дерева висаджені посеред галявини або з краю певної групи, чим підкреслюється їх особливість, цінність. Соєні, модрина, ялина, дуби ростуть, погруповані за певними породами.

В будь-яку пору року Гошанський парк — своєрідне і неповторне видовище. Тут є майже 30 видів цінних унікальних рослин.

Окраса парку — рідкісний болотний дуб з пірамідальною короною, батьківщина якого — Північна Америка.

Росте тут також софора японська. Вона схожа на білу акацію, тільки без

колючок і з зеленою короною на молодих гілках. В парку можна знайти клен Шведлера (з червоним листям), сосну Веймутова з м'якою шовковистою хвою і довгими вузькими шишками та багато інших дерев.

Та, безперечно, окраса парку — екзотичне дволопате гінгго, нащадок буйних лісів третинного періоду розвитку Землі. Воно незвичайне: неначе хвойне, а насправді листяне, кожен листок — ніби маленьке смарагдове віяло з хвойнок, що зрослося. Дерево має струнку крону, не горить у вогні.

Це загадкове дерево вперше в 1690 р. знайшов лікар голландського посольства в японському місті Нагасакі Е. Кемпфер. В 1712 р. він описав його під назвою «гінгос», що в перекладі значило «срібні плоди» або «срібний абрикос», — так називали плоди гінгго, які продавалися в японських лавках.

В 1730 р. лікар Кемпфер привіз це дерево в Європу, в ботанічний сад міста Мілан. Воно швидко ввійшло в моду і стало прикрасою багатьох ботанічних садів.

В Україну саджанці гінгго були завезені в 1754 р. В Гошанському парку вони добре прижилися і всім

до цього часу можна полюбуватися цим чарівним деревом. А живе воно до 2 тисяч років.

Гінгго є і в Нікітському ботанічному саду, і в Стрійському парку у Львові, і на подвір'ї державної наукової бібліотеки імені Горького в Одесі.

У японців, а потім у корейців гінгго рахувалось священним деревом, воно прикрашало храми та інші священні місця.

Під час листопаду (а гінгго — одна з небагатьох хвойних рослин, яка скидає листя на зиму) японці йшли до цього дерева, поклонялись йому і підбирали опалі золотисто-жовті листочки. У молоді вони були необхідним атрибутом для гадання.

Дволопате гінгго зараз — єдиний представник сімейства і роду рослин, які були поширені на Землі ще в мезозойську еру (близько 115 млн. років тому). Ботаніки називають його живою копалиною.

Мільйони років тому по всій Європі, у Гренландії, Сибіру і на Сахаліні цвілі навесні гаї гігантських сорокаметрових гінгго. Восени їх гілки вгиналися від соковитих яскраво-жовтих плодів, подібних до сливи. Ці

дерева були ровесниками зубатих птахів і літаючих ящерів.

Коли почалось похолодання (особливо в третинний період), воно призвело до загибелі всього сімейства гінггових. І лиш один представник — гінгго дволопате — знайшов собі сховище на території Східного Китаю, в горах Дянь-Му-Шань.

Зараз гінгго називають реліктом третинного періоду, а Чарлз Дарвін сказав, що це жива закам'янілість. Багато вчених приходять до висновку, що саме дякуючи розквіту сімейства гінггових ще в мезозойську еру став можливим розвиток гігантських динозаврів - вегетаріанців.

В Китаї і Японії плоди гінгго використовують як харчовий продукт. Перед вживанням у їжу їх вимочують у солоній воді, зати́м підсмажують. Це у них рахується делікатесом.

В плодах гінгго багато крохмалю, білків, олії та інших компонентів. Насіння (і особливо листя) використовують як лікарську сировину, в них виявлені біологічно активні речовини.

Надія АДАМЧУК,
бібліограф відділу народознавства райбібліотеки.